

▲ Rman v družbi bodoglavca in jesenskih aster na vrtni gredi.

◀ Cvetovi rmana so primerni za rezano cvetje. Privabljajo množico metuljev in čebel. Na fotografiji je sorta 'Terra Cotta', ki se odlikuje po oranžnih cvetovih.

Trajnice za podeželje

▲ Ostrožniki spadajo med najlepše visoke trajnice. Na začetku poletja nas očarajo njihova razkošna pokončna socvetja v najrazličnejših odtenkih barv.

Trajnice so bile že od nekdaj prisotne v vrtovih tako v mestih kakor na podeželju. V preteklosti je bil njihov izbor sicer manjši, rasle pa so prav v vsakem vrtu. Posebej so bile prisotne na podeželju, kjer so v t. i. garteljcu (s plotom ali z živo mejo ograjen prostor, kjer so gojili zelenjavo, dišavnice in cvetlice) delale družbo enoletnim cvetlicam.

Gojili so predvsem trajnice za rezano cvetje, saj so z njimi okraševali svoje domove, cerkve in grobove. Prevladovala so potonike, grozdaste plamenke, lepi srčki, lučce, perunike, vrtna krizanteme, nageljčki in še kakšne. Sčasoma in z novimi gradnjami so začeli 'garteljci' žal izginiti kot del vrta ali posestva okoli hiše in z njimi vred so po vrtovih začele izginiti tudi omenjene trajnice.

Dandanes, ko je izbor trajnic izjemno obsežen in imamo tako rekoč na izbiri prav vse, ki si jih duša poželi, pa bi bilo smiselno, če bi bili pri izboru trajnic za podeželje previdni in bi bolj upoštevali vezi s tradicijo. Tako na podeželje nikakor ni priporočljivo saditi novejša in modernejša trajnice, kot so kačja brada, konjska griva, pisanolistne trajnice in nekatere okrasne trave, saj s svojo pojavnostjo ne sodijo v podeželski vrt.

Rman (*Achillea*)

Rmani s svojimi živobarvnimi ploščatimi koškastimi socvetji poživijo vrt v poletnih mesecih. So zelo raznoliki – od nizkih, rastočih predvsem na skalnjakih, do visokih, ki jih sadimo na cvetlične grede. Rastejo na sončnih mestih in so nezahtevne, hitro rastoče trajnice. Povečini imajo raje nekoliko bolj vlažna tla, uspevajo pa tudi na zelo suhih rastiščih. Drobno pernatno deljeno listje je lahko srebrno ali v različnih odtenkih zelene. Posamezni drobni cvetovi so združeni v velika, sploščena socvetja, ki so pri različnih vrstah oziroma sortah zelo različnih barv in velikosti. Zaradi svoje barvitosti privabljajo množico metuljev. Uporabljamo jih tudi za rezano cvetje, saj se njihovi cvetovi dolgo obdržijo v svežih šopkih, primerni pa so tudi za sušenje. Odcvetele cvetove je priporočljivo sproti odstranje-

vati, saj s tem vzpodbudimo nastajanje vedno novih. Barve so najintenzivnejše pri mladih cvetovih, pozneje pa zaradi izpostavljenosti polnem soncu, kjer večina rmanov uspeva najlepše, nekoliko obledijo. Pri nekaterih sortah je ravno spreminjanje odtenkov barv cvetov skozi poletje posebno zanimivo.

Rmani za vrtno gredo zrastejo od 60 do 120 cm v višino in od 30 do 45 cm v širino. Sadimo jih v družbo zvončnic, jetičnikov, ostrožnikov, ameriškega slamnika, krokozmi, grozdastih plamenk, okrasnih trav in mnogo drugih trajnic za vrtno gredo.

Ostrožnik (*Delphinium*)

Ostrožniki spadajo med najlepše visoke trajnice. Na začetku poletja nas očarajo njihova razkošna pokončna socvetja v najrazličnejših odtenkih barv. Ostrožnike sadimo na odprta sončna mesta v rodovitna in bogata, dobro odcedna tla. Ta morajo biti stalno vlažna. So šopasto rastoče trajnice z lepimi dlanasto deljenimi listi. Spomladi iz šopa listov, ki imajo obliko človeške dlani, poženejo cvetna stebila, na koncu katerih se na začetku poletja razvije množica cvetov. Njihove osnovne barve so modra, vijolična in bela. Križanci cvetijo v najrazličnejših odtenkih teh barv. Posamezen cvet ni velik, vendar istočasno cveti množica posameznih cvetov. Nemalokrat je sredica posameznega cveta drugačne barve kot sam cvet, kar naredi cvetove še bolj zanimive. Cvetenje podaljšamo s sprotnim odstranjevanjem odcvetelih cvetov. Če jih po cvetenju porežemo na 10 cm, bodo v kratkem ponovno pognali in v drugi polovici poletja še enkrat cveteli. Za bogato in ponovno cvetenje jih moramo izdatno gnojiti in zalivati. Povečini so do meter in pol ali še več visoke trajnice, v širino zrastejo od 30 do 60 cm, odvisno od sorte.

Zaradi visokih razkošnih socvetij spadajo ostrožniki med lepše trajnice za rezano cvetje.

Na cvetlične grede jih sadimo v družbo rmana, ameriškega slamnika, grozdastih plamenk, jetičnikov, rudbekij, potonik in krvomočnic.

Potonika (*Paeonia*)

Potonika se odlikuje po lepih listih in čudovitih cvetovih, ki se razcvetajo maja in junija. S svojimi razkošnimi cvetovi so dobrodošle tudi v šopkih.

Najlepše uspevajo na svetlih mestih, a tudi v rahli senci in v bogatih, odcednih tleh. Občutljive so na zastajanje vode v tleh. Imajo odebeljene korenine, ki služijo kot založno tkivo, kar jim omogoča, da lahko preživijo neugodne razmere. Saditi jih ne smemo pregloboko, prav tako jih ne presajamo prepogosto. Najboljši čas za

▲ Potonika se odlikuje po lepih listih in čudovitih cvetovih, ki se razcvetajo maja in junija. S svojimi razkošnimi cvetovi so dobrodošle tudi v šopkih.

to je september, nikoli jih ne smemo presajati ali deliti spomladi. Tiste, ki so gojene v posodah, lahko presajamo skozi vse leto. Sprva se razrašajo nekoliko počasneje, za polno razrast potrebujejo štiri do pet let. Potem dolgo časa uspevajo na istem mestu. So dolgo živéče trajnice. Visoke in široko razrašene rastline potrebujejo oporo, zlasti tiste s polnimi oziroma vrstnatimi cvetovi. Nekatere zelo lepo dišijo, druge imajo zanimive barvite plodove. Najbolj zgodnje sorte zacvetijo že konec aprila, pozne sorte šele junija. Različne sorte zrastejo od 50 do 100 cm v višino in od 40 do 60 cm v širino. Potonike sadimo na cvetlično gredo v družbo mehkodlake plahtice, krvomočnic, ostrožnikov, lepih srčkov, okrasnih lukov, mačje mete in orlic.

Zvončnica, zvončica (*Campanula*)

Zvončnice so priljubljene spomladi in poleti cvetoče trajnice, ki jih sadimo na cvetlične grede, v skalnjake, nekatere tudi v senco dreves.

Najlepše uspevajo na polnem soncu, a tudi v polsenčnih legah in v hladnejših predelih, saj ne marajo previsokih temperatur. Sadimo jih v bogata, odcedna tla. So zelo širok rod, znotraj katerega so velike razlike v rasti. Nekatere so pokončne, visoko rastoče trajnice, ki zrastejo tudi do 100 cm in jih sadimo na vrtno gredo, druge pa so le nekaj centimetrov visoki šopi

listov, ki rastejo na suhozidih in na skalnjakih. Razlikujejo se tudi po obliki in barvi cvetov. Ti so lahko zvezdaste, cevaste ali zvončaste oblike, med barvami pa prevladujejo modra, bela, lila in rožnata. Cvetijo dolgo časa. Priporočljivo je, da jim sproti odstranjujemo odcvetele cvetove, saj s tem podaljšamo čas cvetenja, hkrati pa preprečujemo, da bi se po vrtu čezmer-

Zvončnice so priljubljene spomladi in poleti cvetoče trajnice, ki jih sadimo na cvetlične grede in skalnjake, nekatere tudi v senco dreves.

◀ Razkošno cvetoče visoke vrste plamenk gojimo zaradi njihovih grozdastih socvetij v najrazličnejših barvah. Najlepše rastejo na sončni cvetlični gredi.

no zasejale. Nekatere vrste so odlične kot rezano cvetje in so nepogrešljive v poletnih šopkih. Visoke, poleti cvetoče zvončnice, kot so *C. persicifolia*, *C. glomerata* in druge, sadimo na vrtno gredo v kombinaciji z rmani, ivanjščicami, grozdastimi plamenkami, ostrožniki, orlicami, plahtico in krvomočnicami. Te po navadi uporabljamo kot rezano cvetje. Nižje rastoče zvončnice, kot so *C. carpatica*, *C. poscharskyana* in druge, sadimo na skalnjake, suhozide, na obrobe gred v družbo nizkih trajnic, kot so nageljčki, iglaste plamenke, grobeljnik in homulice.

Plahtica (*Alchemilla*)

Plahtica najlepše uspeva na sončnih in pelsenčnih legah v nekoliko vlažnih tleh. Ena izmed bolj poznanih in bolj uporabljenih vrst plahtic je mehkodlaka plahtica, *Alchemilla mollis*. Njeni svetlo zeleni srčasti listi imajo nekoliko valovit rob, listi so rahlo kosmati, zato se na njih nabirajo kapljice vode, kar ji daje še poseben čar. Listi so lepi do poletne vročine, potem pa lahko malo porjavijo. Takrat jih lahko skoraj do tal porežemo, rastline nekoliko zalijemo in v kratkem bodo odgnali sveži mladi listi. Zacveti na začetku junija, takrat kot pozno cvetoče vrste oziroma sorte potonik, *Paeonia*. Cvetovi so svetlo rumeni in so nepogrešljiv vir rezanega cvetja v zgodnjepoletnih šopkih. Mehkodlaka plahtica je dolgo živeča trajnica. Zraste do 40 cm, listi do 25 cm, v širino pa do 40 cm. Več let lepo uspeva na istem mestu. Šope razdelimo po nekaj letih, vendar šele takrat, ko postanejo pregesti in začne plahtica nekoliko manj bogato cveteti. Mehkodlaka plahtica je ena izmed največkrat uporabljenih trajnic na vrtni gredi. Velikokrat jo uporabljamo za obrobo gred, saj so njeni listi lepi večji del leta. Zaradi lepih listov, ki jih

◀ Plahtica je nepogrešljiva trajnica za vrtno gredo. Odlikuje se po lepih listih in svetlo rumenih poletnih cvetovih, ki se lepo vključujejo v sestavo z drugimi cvetočimi trajnicami. Na fotografiji v družbi volčjega boba.

poleti prekriva množica drobnih svetlo rumenih cvetov, je primerna za kombiniranje z mnogo drugimi trajnicami, ki jih sadimo na vrtno gredo – s potoniko, ostrožnikom, volčjim bobom, zalim kobilčkom, podlesno kaduljo in drugimi.

Plamenka (*Phlox*)

Proti koncu julija po vrtovih začnejo cveteti grozdaste plamenke, ki jih prepoznamo po dišečih cvetovih ter socvetjih v najrazličnejših odtenkih rožnate, bele, vijoličaste, rdeče in oranžne barve.

Plamenke, ki jih rastejo po vrtovih, lahko razdelimo v tri skupine glede na njihova rastišča. Gozdne vrste, kot so *P. divaricata* in *P. stolonifera*, ki v naravi rastejo kot podrast visokih dreves, najlepše uspevajo v vlažnih, globoko humoznih tleh in v poksenci. Nizko rastoče vrste, kot je *P. subulata*, iglasta plamenka, najlepše uspevajo na polnem soncu, v revnih odcednih tleh. Razkošno cvetoče in visoke vrste plamenk, kot je *P. paniculata*, grozdasta plamenka, ki jih gojimo zaradi njihovih grozdastih socvetij v najrazličnejših barvah, najlepše rastejo na sončni cvetlični gredi. Naslednje besede veljajo prav njim. Grozdaste plamenke so srednje visoke trajnice, večinoma zrastejo do 100 cm. Imajo suličaste zelene liste, na koncu stebel pa v sredini poletja bujno zacvetijo cvetovi, združeni v grozdasta socvetja, ki po navadi prijetno dišijo. Cvetovi so beli, rožnati, oranžni, rdeči, lila vijoličasti in modri. So tudi paša za metulje in čebele. Nekatere sorte imajo sredico drugačne barve. Socvetja so izredno cenjena tudi kot rezano cvetje.

Grozdaste plamenke sadimo na cvetlično gredo v družbo drugih bogato cvetočih trajnic, kot so ostrožniki, rman, ameriški slamniki, gavra, zvončnice in hermelička.

Besedilo in fotografije: Bernarda Strgar Satler

PRO-HORTO Strgar
 Načrtovanje in urejanje vrtov in parkov, vrtni center
www.pro-horto.si
 Suhadočanova 6, 1231 Ljubljana Črnača, tel:01/561 20 89, faks:01/561 30 91

Trajnice Strgar
 Specializirana vrtnarja s široko ponudbo: vrtnih trajnic, okrasnih trav, praproti, dišavnice
www.trajnice-strgar.si
 RASTLINE VAM POŠLJEMO TUDI PO POŠTI